

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 21 STYCZNIA V. S. 1814. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Wilno dnia 17go Stycznia v. s.

Przysłany od tutejszego Rządu Gubernskiego Imienny Naywyższy JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ukaz, w tłumaczeniu słowném, tu kładziemy:

Ukaz JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładcy Wszech Rossyi z Rządzącego Senatu Wileńskiego Gubernskiego Rządowi. Według Imiennego JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Naywyższego Ukazu danego Rządzącemu Senatowi przeszłego Oktobra 21go dnia, za własnoręcznym Nayiasniejszego PANA podpisem, w którym wyrażono.

„ W miarę potrzeb Państwa naznaczają się daininy, różnego rodzaju. Nayszczególniej w czasie wojennym są one zrządzone przez nieuchronną potrzebę usiłowań przedsiębranych dla ubezpieczenia całości Państwa i pomysłności IMPERIUM. Dla tego wszelka danina iest nieuniknionym ciężarem padającym na różne stany Państwa, którego ulżenie zależy iedynie od środków domowych, i od troskliwości Naczelników Gubernii w przyprowadzeniu do skutku tychże środków. Lecz z żalem dochodzą MNIE wiadomości, że w niektórych Guberniach oddawanie rekrutów i dostarczenie szeregowych Koni dla kawalerii, odbywają się niepomierną ceną z podwójnym obywatelów uciążeniem: czego JA nie mogę przypisać innej przyczynie, iak tylko niestaranności miejscowej Władzy o dobro Narodowe, albo też nadużyciom.

„ Dla ukrócenia tego, ROZKAZUJĘ Rządzącemu Senatowi przepisać wszystkim Cywilnym Gubernatorom, aby po wypełnieniu każdego poboru, na przykład nadzwyczajnego narządzenia podwód, kiedy to przez naiem się odbywa, dostarczenia koni, albo wołów dla Armii i t. d. Donosili oni MNIE, podług przyłączonej formy (pod literą A) co ta powinność kosztowała Gubernią, albo Powiat, i co przypada na duszę w rewizyi zapisaną? równie i po skończeniu każdego naboru rekrutskiego, co kosztowało oddanie rekruta w stosunku ogólnym do całego Powiatu, przedstawując ten rachunek za podpisem swoim, Wice - Gubernatora, Gubernskiego Marszałka, i niektórych Powiatowych.

„ Po upłynieniu zaś roku, przedstawiają jeneralne wiadomości o wszystkich powinnościach byłych w Gubernii, według formy (Literą B)

„ Prócz tego porucza się naczelnikom Gubernii, ażeby oni podług obowiązku swego troskliwemi byli o ulgę w daninach, wynajdując sposoby umniejszenia ceny przy najmach, kupnach, i podradach, co im poczytane będzie za szczególną gorliwość w służbie: a zaś przeciwnie poszukiwać się ma bez pobłażenia wszelkie opuszczenie, iak tylko przekonam się JA z pomienionych doniesień, iż iakakolwiek powinność odbyta w Gubernii z uciążeniem nad miarę Obywateli. Na ten koniec podawane będą do powszechney wiadomości takowe rachunki o powinnościach, które podług niniejszego Ukazu Gubernatorowie MNIE przedstawiać powinni.

Rządzący Senat ROZKAZALI, o należytem i nieprzemiennym wypełnieniu tego Imiennego JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ukazu zalecić Ukazami wszystkim Cywilnym Gubernatorom z przyłączeniem form pomienionych. Dla oznajmienia zaś o tey Naywyższej woli w Obywatelskich i Skarbowych ma-

ątkach, posłać takoweż do wszystkich Gubernskich Rządów, uwiadamiając przytém PP. Ministrów, Kontrolera Państwa, Jenerał Gubernatorów i Woiennych Gubernatorów rządzących w części Cywilney, do Nayświętszego zaś Rządzącego Synodu, i w Moskiewskie Senatu Departamenta przesłać uwiadomienia. Dnia 17go Nowembra 1813 roku Oryginał podpisali: tak: Ober Sekretarz *Eliasz Fiedoroff*, za Sekretarza Tytularny Sowietnik *Teubel Powietszczyk Zandr*.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

Bazylea dnia 4go Stycznia n. s.

Od dnia 1go b. m. więcej iak 40,000 Rossyyskich i Pruskich Gwardyi po moście pod *Neudorf* przeszły na lewy brzeg *Renu*. Wczoray przybyło około 1,000 kozaków, którzy tu noc przepędzili. Dziś zapowiedziano znowu kilka tysięcy Rossyan. Jenerał Hrabia *Barclay de Tolli*, znajduie się iuż w mieście naszym.

Do *Huningi* co nocy strzelają. W nocy z pierwszego na drugi, dezertowało z niej przeszło 40 ludzi, wczoray 12tu, z których dway od Francuzów złapani i roztrzelani zostali. Między zbiegłemi znajduie się 5ciu lub 6ciu Oficerów.

Podróźni, którzy pod *Rufach* napotkali iuż wojska Jenerała *Frimont*, zapewniają, że w całej podróży z *Paryża* do *Colmaru*, nie widzieli tylko małą liczbę umundurowanych nowo - zacieźnych Francuzkich, i kawalerzystów bez koni, przydają także, że we wszystkich miastach, przez które przejeżdżali, znajduią się wojenne szpitale, w których bardzo wiele ludzi umiera. (z *Gaz. Berlin.*)

Doniesienie Urzędowe

Główna Kwatera *Altkirchen* dnia 4go Stycznia n. s.

(*Altkirchen* leży o 4 mile za *Huningą* w *Alsacyi*)

Jenerał kawalerii Hrabia *Wrede*, donosi z *Blotzheim* (nie daleko *Huningi*) że na drodze z *Lunewilla*, wysłany z podjazdem Porucznik lekkiej jazdy Baron *Gagern*, napotkał pod *Lure* nieprzyacielską pikietę z 25ciu strzelców i 20tu *Zandarmów* złożoną. Porucznik *Gagern* uderzył na nią, a przywiódłszy ją do uciezki, zdobył 9 koni i iednego strzelca w niewolę zabrał, zrąbawszy 15tu nieprzyaciół. — Półkownik *Scheidler* ze 150 kozakami i 50 huzarami, uderzył na nieprzyaciela pod *Rustenheim*, i równie ten iego oddział, iak i drugi pod *Weklesheim* złomawszy, ścigał aż pod działą *Neubreisach*, przy czém wziął 11 jeńców i 21 koni. — Feldmarszałek Leytn. Hrabia *Giulay* donosi z *Monbeillard*, pod dniem 3 Stycznia, że odezwy Nasze czynią skutek pożądany, i zbiegli z majątkiem mieszkańcy, pełni ufności, powracają do swoich domów.

Piszą z *Altkirchen* dnia 4go Stycznia n. s.

Wczoray przybył tu Rotmistrz Baron *Wimmer*, wysłany od Hrabiego *Bubna* z pomyslną nowiną, o opanowaniu miasta *Genewy*.

Kiedy wojska nasze o wystrzał działowy podstaąpiły pod miasto, dowiedział się Hrabia *Bubna*, że rada obrończa tegoż miasta, postanowiła ie poddać. Tym czasem kolumny Nasze z działami, i wojska przeznaczone do szturm faszynami opatrzone, zbliżyły się do murów na wystrzał kartaczowy. W tym uyrzeliśmy wywieszoną białą chorągiew, i kawalerią nieprzyacielską uchodzącą drogą do *Chambery*.

Major Hrabia *St Quentin*, który do miasta był posłany, przywiózł wiadomość, że *Komendant Jenerał Jordis* osłabiony laty, i naciskiem okoliczności

przerażony, przy zbliżeniu zwycięzców do miasta, bez przytomności chorobą zdięty leżał, a zatem nie podobna była ułożyć się o jakąkolwiek kapitulacyą.

Bramy zatem były otworzone, a woyska wszedłszy, osadziły miasto i przystępy nad rzeką *Arve*.

Jeszcze dnia 29go Grudnia, przybyło do *Genewy* 5ociu nowych artyllerzystów Francuzkich; ogłoszono także wiadomość, że kilka batalionów z *Turyynu* wysłanych było dla wzmocnienia załogi *Genewskiej*, i że Jenerał *Fournier* otrzymał rozkaz od *Napoleona*, bronić do ostateczności tego ważnego punktu.

Za pierwszém obeyrzeniem, znaleźliśmy w twierdzy znaczne bardzo zapasy artylleryi, 117 dział, z których 19 żelaznych, kilka moździerzy i 30 dział połowych Francuzkich.

Jenerał *Bubna*, niezwłocznie po opanowaniu *Genewy* drogą z *Gex* do *St Claude* wysłał oddział woyska dla upewnienia sobie przechodów przez górę *Jura*.

Inne oddziały przez Hrabiego *Bubna* wysłane, dostały się już drogą z *Martigni* na górę *Simplon* i *So Bernarda*. (z *Gaz. Berlin.*)

Schafhausen dnia 7go *Stycznia* n. s.

Dnia dzisiejszego po południu, *Nayiaśniejszy Cesarz Rossyyski* jest oczekiwany w mieście naszym, i już do przyięcia tego *Monarchy*, wszystkie uczyniono przygotowania. (z *Gaz. Berl.*)

Frankfort dnia 7go *Stycznia* n. s.

Odbieramy tu pomyslną wiadomość, że przedpocząty *Sprzymierzonego woyska*, już aż ku *Lugdunowi* (*Lion*) i *Nancy* postąpiły. (z *Gaz. Berlin.*)

Frankfort dnia 10go *Stycznia* n. s.

Podług odebranych tu wiadomości, główna kwatery *Feldmarszałka Blüchera* dnia wczorayszego była w *Saarbrück*, *Brygadyer* zaś *Pruski Hrabia Hankel*, ze swoją kawaleryą osadził *Trewir*. (*Trier*)

Rząd Naszego *Krain*, ustanowił już i spisał popolite ruszenie.

Wczoray większa część woysk *Pruskich* będących na załodze w naszym mieście, wyruszyła na miejsce dalszego przeznaczenia. (z *Gaz. Berlin.*)

Rastadt dnia 3go *Stycznia* n. s.

Wczoray zrana o godzinie drugiej, Jenerał *Hr. Wittgenstein* pod *Sollingen*, wyżej *Fortlouis*, kazał rozpocząć rzucenie mostu na łodziach; o godzinie 7mej 2,500 *Rossyan*, małego doświadczywszy oporu, *Ren* przebyło. *Rossyanie* nie ponieśli żadney prawie straty; z *Francuzkiej* zaś strony wzięto dwóch ludzi w niewolę, i raniono iednego *Oficera*. Tegoż dnia 8,000 *Rossyan* przebyły rzekę: następney nocy przeszła liczna kawalerya i artyllerya, a dziś znaczne bardzo siły udują się tąz drogą. *Kozacy* krążą już około *Hagenau* — *Mieszkańcy* tamtego brzegu, dotąd zatrwożeni, cieszą się teraz mocno, doświadczywszy łagodnego z sobą postępowania *Rossyan*. W twierdzy *Fortlouis*, gdzie 150 *Francuzów* bronili się czas nieiaki, zwycięzcy, za iey zdobyciem, iedney tafli w oknach nie stłukli. *Wieśniacy Alscy* przechodzą już na tę stronę dla swoich zwyczajnych targów.

(z *Gaz. Berlin.*)

Freyburg dnia 6go *Stycznia* n. s.

Król Jego Mość *Pruski*, pozawczoray przybył do tego miasta. *Angielski Minister* interesów zagranicznych *Lord Castlereagh* wkrótce tu spodziewany.

Odbieramy w tym momencie przyjemną nowinę, że Jenerał *Bubna*, udał się drogą z *Genewy* ku *Lugdunowi*, że iego przedpocząty znajdują się w niewielkiej od tego miasta odległości, kiedy w tymże czasie przedpocząty *Rossyyskie* stoją w okolicach *Nancy*.

Miasto *Huninga*, ma już bydz prawie w popiół obrócone. *Woyska Nasze* w tej chwili przestają tylko na blokowaniu tej twierdzy. Mówią tu, że *Nayiaśniejszy Cesarz Rossyyski*, uda się do *Schafhausen*, a *Cesarz Austryacki* dnia 10go odiedzie do *Bazylei*.

Mamy tu wiadomość, że *Lord Wellington*, otrzymawszy pod *Bayoną* nowe zwycięztwo, postępuje na przód z woyskiem swoim. — *Lichtenstein* stoi w *Becancon*. — Dnia 7go lub 8go, wielka główna kwate-

ra przechodzi do *Bazylei*. (z *Gaz. Berlin.*)

Karlsruhe dnia 7go *Stycznia* n. s.

Z okolicy miasta *Dürkheim*, otrzymujemy o wypadkach wojennych następane wiadomości: dnia 2go *Stycznia* między *Dürkheim* i *Allerstadt*, zaszła żwawa utarczka. O godzinie 11tej przed południem, *Xiążę Raguzy* (*Marmont*) oświadczyć kazał mieszkańcom *Dürkheimu*, iż oni spokojnie w domach swoich pozostać, ale iednak naydroższe sprzęty staranie schronić powinni. Wkrótce po 12tej grom dział zapowiedział początek rozprawy. Nastąpiony wkrótce potem odwrót *Francuzów*, odbywał się częścią przez *Dürkheim*, częścią około tego miasta do *Hartenburga*, gdzie na nowo zaięli stanowisko. Tam stali oni przez całą noc z 3go na 4ty, lecz 4go po mocném z naszey strony rozpoznaniu, i to stanowisko opuścili. Wielu chorych i ranionych *Francuzów* na drodze pozostało, których za rozkazem *Cessarsko-Rossyyskiego Jenerała*, na 100 zgromadzonych wozach, do *Spiry* przewieziono — Przy korpusie *Francuzkim* znajdowało się 7 regimentów kawaleryi, które razem nie więcej iak 900 ludzi wynosiły. — Dnia 5go główna kwatery *Rossyyskiego Jenerała Łańskiego* dowodzącego awangardą, znajdowała się w *Hochspeyer*, o półtorey mili od *Lautern*, a dnia 6go weyśdź miała do *Lautern*.

(z *Gaz. Berlin.*)

Lausanne dnia 28go *Grudnia* n. s.

Jen. *Bubna*, od Rządu Naszego otrzymał straż honorową z granadyerów złożoną. — Wyrok wielkiej rady *Bernenskiej* tyczący się połączenia w dawnych stosunkach *Waatlandyi* z *Kantonem Bernenskim*, zwrócił uwagę całego naszego *Kantonu*. Jak skoro Nasza *Mniejsza Rada* wiadomość o tém powzięła, postanowiła natychmiast, co następuje: „*Mniejsza Rada*, zważając, że wyrok *Bernenskiej Rady* jest bezpośrednim zamachem na samowładność i niepodległość *Kantonu Waat*, że *Wysokie Mocarstwa Sprzymierzone*, sposobem nayuroczystszy przez swoich *Agentów dyplomatycznych*, w oświadczeniu *Landmanowi Szwajcarskiemu* podaném, przyrzekły, iż się bynajmniej w stosunki wewnętrznego Rządu *Szwajcaryi* mieszać nie chcą; zważając, że pomienione pismo jest tym dotkliwsze dla Rządu i mieszkańców *Kantonu Waat*, im bardziéy, wystawiając pochlebne nadzieie niektórym szczególnym osobom, chce ie nakłonić, aby obojętnie patrzyły na krzywdy swoiey oyczyny; postanawia: „*Rozszerzenie* tego pisma w *Kantonie Waat*, (*) i wszelkie stosowne do iego zamiarów działanie, uważane będzie, iako zdrada przeciw *Krajowi*. „*Lausanne* 27go *Grud.* 1813.

Inną ustawą też *mniejsza Rada* zwołała *Radę Wielką* na 29ty *Grudnia*. (z *Gaz. Berlin.*)

z *Włoch* dnia 27go *Grudnia* n. s.

Dnia 13go *Anglicy* w liczbie 1,800 ludzi, *Cudoziemskiego woyska* na ich żołdzie będącego wylą-

(*) *Waatlandya* (*Pays de Vaud*) *Ta urodzayna i we wszystkie powaby przyrodzenia obfita Kraina*, leży na północnym brzegu *Genewskiego jeziora*. Była ona niegdy własnością *Domu Sabaudzkiego*; w 1536 przez *Bernenczyków* zdobyta, w przeciągu 232 lat, pod łagodném ich *Panowaniem*, doszła do wysokiego stopnia *Cywilizacyi i dobrego bytu*. Lecz tym boleśnicy było dla iey mieszkańców, nauką i przemysłem ukształconych, widzieć się ogołoconymi ze wszelkiego uczestnictwa w *Rządzie*, który mała liczba szlchetnych *familii* miasta *Berna* wyłącznie sprawowała. Od roku 1798 *Kanton Waat* składał kray nie podległy, i ogólne tylko z innemi *Kantonami* miał stosunki. Terazniejsze *Oświadczenie Rządu Bernenskiego*, na które się uskarżają mieszkańcy *Kantonu Waat*, zawiera iednak pomiędzy innemi następane umiarkowania: „*Ludzie dobrze ukształceni i posiadający zdolności ze wszystkich stanów, i ze wszystkich części Kantonu*; nie tylko od uczestnictwa w *Rządzie* wylączeni bydz nie mają, ale nawet starannie szukani i użyci. Oprócz tego znaczna liczba *familii*, tak z *Kantonu Waat* iako i *Argau*, ma sobie mieć udzielone prawo *obywatelstwa Bernenskiego*. „

downawszy pod *Liworno*, osadzili otwarte przedmieścia, i oszańcowali się w najmocniejszych domach. Nazajutrz zrana o godzinie 7mej, powstał żywy ogień z ręcznej strzelby, a nawet z dział z wałów na przedmieścia strzelano. O godzinie 3 zaprzestał nieprzyjaciel ognia, albowiem walczyć musiał z kolumną Jenerała *Ponchin*, która idąc z *Pizy*, zagrażała jego plecom, lecz o godzinie 4tej, znowu on rozpoczął ogień do miasta, i przedłużał go aż do nocy. Dnia 15go wsiadł na swoje okręty. (*Lubo to przedsięwzięcie nie otrzymało skutku, okazuje się iednak, że Francuzi nie będąc nigdzie bezpieczni od wylądowania, i nie mogąc nigdzie zausać mieszkańcom Włoskiej ziemi, będą przymuszeni wszędzie na tych rozległych brzegach utrzymywać woysko, a zatym wyciećzać swoje sity*) — Dnia 25go Grudnia z Armii Wice-Króla przysły do *Medyolanu* 5. szwadronów jazdy, 1. dywizya artylleryi, i dywizya Włoska. (z *Gaz. Berlin.*)
Bommel dnia 5go Stycznia n. s.

Twierdza *Nimwegen* przez Francuzów opuszczona, została osadzona przez woyska Jenerała *Bülowa*. Do twierdzy *Gorkum* strzelają. Jenerał *Winzingerode*, który opasywał *Wesel*, przepawił się za *Ren* z częścią swojego korpusu. (z *Gaz. Berlin.*)

Kapitulacya twierdzy *Torgau*.

Podpisali ją, z iedney strony Jenerał Major służby Pruskiej *Jeanneret*, Kawaler Orderu zasługi, Żelaznego Krzyża, Sgo Włodzimierza, i Królewsko-Pruski Major i Adjutant *Puttkammer* Kawaler Żelaznego Krzyża, Sgo Włodzimierza, i Orderu Miecza, iako mający Pełnomocnictwa od Królewsko-Pruskiego Jenerała infanteryi Hrabiego *Tawenzien* Wodza 4go korpusu Armii, Kawalera Orderu Czarnego i Czerwonego Orła, Orderu zasługi, Żelaznego Krzyża, Orderu Sgo Alexandra Newskiego, Sgo Jerzego, S. Anny, tudzież Sgo Jana Jerozolimskiego, Wielkiego Krzyża Orderu Miecza i t. d.; z drugiej strony Jenerał Brygady Baron *Brun de Villeret*, Officer Legii honorowej Kawaler Orderu Saskiego Sgo Henryka, Komendant załogi *Torgawskiej*, umocowanej od Jenerała dywizyi Hrabiego *Dutailis*, Komendanta Legii honorowej, Kawalera Orderu Żelaznej Korony, i t. d. Gubernatora Twierdzy *Torgau*.

Z obu stron umówiona zostały następnne Artykuły:

Art. 1. Twierdza *Torgau*, należące do niej Zamki, wszystkie wojenne zakłady, artyllerya, ammunicya, magazyny wszelkiego rodzaju, plany i rysunki twierdzy, archiwa tyczące się artylleryi i Inżynierii, Francuzkie i Saskie kassy, i nakoniec to wszystko, co tylko Rządowi Francuzkiemu należy, i nie jest prywatną własnością, będzie wydanem woyskom Króla Jego Mości Pruskiego. — Art. 2. Załoga *Torgawska* dnia 10go Stycznia 1814. z bronią, bagażem, dwóma działami, z rozwinionemi chorągwiami i wszystkimi honorami woyskowemi wyjdzie do szanцу przedmostowego. Załoga złoży broń na stoku twierdzy, i jest w niewoli wojenney. — Art. 3. Załoga przeprowadzona będzie do Kraiów Pruskich w *Szląsku*, i tam ma zostawać aż do czasu wymiany. Chorzy, którzy w szpitalach *Torgawskich* zostać muszą, w miarę, iak przychodzić będą do zdrowia, udadzą się na toż samo przeznaczenie. Żołnierze Państw z *Francyą* Sprzymierzonych, tak iak Francuzi traktowani będą. — Art. 4. PP. Jenerałowie i Officerowie, wszelkiej rangi zatrzymają swoje szpady, bagaż, i konie, iakie im podług ich stopnia należą: Wszyscy Podoficerowie i żołnierze, zatrzymają swoje tornistry, a dla tych, którzy nie będą mogli iść pieszo, obmyśli się sposób przewozu. — Art. 5. Podoficerowie i żołnierze, będący członkami legii honorowej, zatrzymają swoje szable. — Art. 6. Wszyscy Officerowie i żołnierze, kalecy i członków pozbawieni, tudzież dla ran otrzymanych, nie będący już zdolnemi do czynienia dalszej służby, mają być bez wymiany, za obmyśleniem sposobów przewozu do Francyi odesłani. — Art. 7. Ponieważ spustoszenia, które były skutkiem wypadków wojennych, tudzież niedostatek powszechny w kraju i epidemia panująca

w mieście czyni nie podobnem, w pierwszych momentach, opatrzenie żywnością tegoż miasta, przeto obowiązue się Gubernator, twierdzy, za najusilniejszym żądaniem Jenerała Infanteryi Hrabiego *Tawenzien*, na pierwsze dni ośm po opuszczeniu twierdzy, upewnić żywność dla chorych, którzy w *Torgau* pozostają, Po upłynieniu zaś tego czasu, utrzymanie chorych, będzie obowiązkiem Administracyi Pruskiej, i ci równie iak chorzy z woyska Pruskiego opatrywani będą. Będzie mianowana rada Administracyi, tudzież Lekarze, Aptekarze, i dozorczy chorych, ustanowieni, którzy w szpitalach, dopóty służbę odprawiać mają, dopóki te z chorych wypróznione nie będą: Ci wszyscy, iako nie walczący w szeregach, odesłani zostaną do Francyi, iak skoro szpitale ich usługi potrzebować nie będą. Sprzęty szpitalne i lekarstwa, które się między zapasami twierdzy znajdują, powinny być wyłącznie dla chorych Francuzkich użyte, i w ten czas tylko mogą otrzymać inne przeznaczenie, kiedy już żaden z chorych Francuz nie zostanie w szpitalu. — Art. 8. Na żądanie Jenerała Infanteryi Hrabiego *Tawenzien*, postanawia się, iż z powodu zaraźliwej choroby, która w *Torgau* panuje, załoga przy wyjsciu odbędzie rewiją, w celu upewnienia się o stanie iéy zdrowia, po czém na trzy oddziały rozdzielona będzie, to iest na zdrowych, na przychodzących do zdrowia, i na chorych szpitalnych. Dla uniknienia zarazy użyte będą te środki, iakie przez Barona *Des Genetta*, Jeneralnego Chirurga Francuzkiego Państwa, tudzież przez Jeneralnego Chirurga Profesora *Graeffe* przepisane zostaną. Cały ten sposób postępowania w ciągniony będzie do Protokołu. — Art. 9. Pomnik, który pamięci dzielnego Jenerała Hrabiego *Narbonne* wzniesiony został, utrzymany będzie, iako znak powszechnego szacunku, który sobie ten mąż ziednać umiał. Bastion, na którym ten pomnik wzniesiony, zatrzyma nazwisko Bastionu *Narbonna*. — Art. 10. Gubernator przedsięwziezie potrzebne środki, aby aż do wyjscia załogi porządek i spokojność panowały w twierdzy, i i ammunicya, i t. d. utrzymane były. — Dnia 9go Stycznia wieczorem brama *Wittenbergska* oddana będzie woyskom Jego Królewskiej Mości, równie iak stanowiska nad mostem na *Elbie*. Dnia 7go Stycznia dwaj Pruscy Kommissarze mają być wpuszczeni do twierdzy, ażeby podług Inwentarzów rozmaitych gałęzi Administracyi, sprzęty i magazyny różne, które się w twierdzy znajdują, przyjęli. — Art. 11. Officerowie każdej rangi, otrzymywać będą taki żołd, iaki otrzymują teyże rangi Officerowie Pruscy na półowie żołdu będący. Kwatery, żywność i furaz dane im będą, aż do przybycia na miejsce, lecz iak tylko w *Szląsku* staną, kwaterami tylko i półową gaży kontentować się mają. Podoficerowie i żołnierze, aż do wymiany, tak iak Pruscy, utrzymywani będą. — Art. 12. Ninieysza kapitulacya dopięro po wypróznieniu twierdzy, za zupełnie wykonaną ma być uważana. Gdyby załoga w tym czasie przeciągu otrzymała pomoc, albo gdyby między wojującymi Mocarstwami nastąpiła iaka umowa, tedy twierdza *Torgau* uważana będzie ma, iakoby nie względem niéy nie zaszło, i Gubernator zachowuje sobie wolność, takiey naówczas chwycić się strony, iaka mu się zdawać będzie z najlepszym służby Jego Cesarza. — Art. 13. Kapitulacyi ninieyszey ratyfikacya, ma nastąpić w następnych 24ch godzinach, i natychmiast zamek *Mahla*, i *Lunetta Reppitz*, mają być woyskom Jego Królewskiej Mości, ze znajdującą się w nich artylleryą, nie zwłócznie po ratyfikacyi wydane. Warnie się iednak, iż woyska Jego Królewskiej Mości, iak tylko osadzą te warownie, nieprzedsięwzma żadnych nieprzyjacielskich robot na przeciwko twierdzy. Te zamki, aż do zupełnego wypróznienia *Torgau* zostać powinny w tym stanie, w iakim są wydane. — Art. 14. Gubernator twierdzy, może przez iednego z Półkowników, albo iakiego wyższego Officera terazniejszą kapitulacyą posłać swojemu Cesarzowi. Officer ten zostanie we Francyi pod warunkiem, że aż do wymiany swojej przeciwko

Sprzymierzonym Mocarstwom służyć nie będzie. — Art. 15. Gdyby w tym albo w owym artykule teraźniejszej Kapitulacji zasła iaka wątpliwość, tedy ta na korzyść załogi tłumaczona być powinna.

Działo się w *Welsau* 26go Grudnia 1813.

(Podpisy) v. Jeanneret. K. P. J. M.
v. Puttkammer. K. P. M.
i Jenerał Adjutant.

Ratyfikowano: Hrabia *Tauenzien*.

(z *Gaz. Berlin.*)

London dnia 24go Grudnia n. s.

Odebrane wczoray *Gazety z Cadix* donoszą, że *Stany Cortes* posiedzenia swoje w dniu 15 Stycznia, już w *Madrycie* rozpocząć mają — Wszystkie oddziały Administracyjne, mają być przeniesione do teyże *Stolicy*.

— Rząd dał rozkaz, aby woyska Angielskie pod wodzą *Jenerała Graham* w *Hollandyi* wzmocnione były. — Rozkazał także Rząd skupić 1,000 koni, które do *Hannoweru* dla formującego się tam regimentu jazdy posłane będą.

London 28go Grudnia n. s.

Xiążę Clarencyi, *Wielki Admirał Angielski*, ma odiechać na ląd stały, a mianowicie do *Hollandyi*.

Pierwszy Minister Wielkiej Brytanii Lord Castlereagh odiechał wczoray z *Londonu*, udając się na ląd stały, aby tam był przytomny układom o przywrócenie pokoju. Słychać, że ten Minister uczynił przygotowanie do dwumiesięcznego zabawienia w swojej podróży.

Lord Castlereagh, miał tegoż dnia audyencyą pożegnania u *J. K. W. Xięcia Regenta*, a w niedzielę otrzymał pełnomocnictwo i instrukcyę, które w radzie Gabinetowej ostatecznie sporządzone *Xięciu Regentowi* podane były. *Lord Castlereagh*, ze swoją świtą ma w *Harwich* wsiąść na fregatę *Erebus*, którą pojdynie do *Hollandyi*, gdzie małżonka jego w *Hadze* na powrót męża oczekiwać będzie.

Jeszcze codziennie wysyłamy woyska do *Hollandyi*. Dnia 25go Grudnia, wyszło z *Harwich* pod żagle 16 okrętów przewozowych; niesły one na sobie 2gi regiment huzarów *Legii Niemieckiej*. Pięćset ludzi gwardyi, z ochotników rozmaitych korpusów milicyi złożone, dnia 29go Grudnia, odejść mają do korpusu *Jenerała Graham*.

— Rząd otrzymał wczoray wiadomości z południowej *Francyi*, o nowym zwycięstwie, które *Feldm. Wellington* odniósł nad *Marszałkiem Soultem*. (opis jego umieściliśmy w przeszłym Numerze naszej gazety.)

— *Parlament* dnia 20go Grudnia do 1go Marca odroczony został.

Twierdzą, że w przypadku, gdyby kongres miał miejsce, żaden rozejm zawarty nie będzie, lecz działania wojenne natarczywie popierać się mają.

— Mówią, że *Ministrowie* obowiazali *Lorda Wellingtona*, aby miasto *Pau*, gdy do niego weyda woyska Angielskie, w swojej szczególnej miał opiece. — *J. K. W. Xiążę Szwedzki* jest urodzony w tém mieście.

— *Król Józef*, skłaniając się do woli *Napoleona*, miał złożyć *Koronę Hiszpańską*. Lecz ponieważ *Xiążę Asturyi*, nie bez zezwolenia *Stanów Cortes* czynić nie może, przeto *Xiążę San Carlos* ze swego wygnania przywołany, został, iak słychać, wysłany do *Hiszpanii*.

(z *Gaz. Berlin.*)

WIADOMOSCI ROZMAITE.

— W twierdzy *Wittenbergu*, znaleziono najszybciej wiele ryżu i owsa, w *Torgau* zaś mnóstwo wybornych instrumentów Chirurgicalnych. *Gubernator Wittenberga Jenerał Lapoype*, i *Komendant Półk. Lochausen*, wraz z załogą do *Rossyi* odprowadzeni będą.

— Dnia 5go Stycznia, w głównej kwaterze *Xięcia Schwarzenberga* w *Bazylei*, miano wiadomość o zajęciu miast *Colmaru*, *Befortu*, i *Besanconu*.

— Podług powieści jednego gońca z *Zurich*, twierdza *Huninga* kapitulowała.

— Woysko *Francuzkie* ma się zbierać około *Nancy*, gdzie i *Napoleon* był spodziewany.

— Podług ostatnich wiadomości z *Włoch*, *Werona* przez woyska *Austryackie* zajęta została. Woysko *Neapolitańskie* ziednoczyć się miało z korpusem *Jenerała Austryackiego Nugent*. Rozchodzi się także pogłoska, że *Wenecyą* opuścili *Francuzi*.

— *Mieszkańcy Francyi* południowej, cieszą się ze zbliżenia woysk *Sprzymierzonych*, spodziewając się na nowo odnowienia handlowych stosunków z *Anglią*, z *Hiszpanią* i ze *Wschodem*. *Hymn* znaiomy *Marsyliczyków*, zmieniony przez *Parodię*, publicznie na ulicach śpiewany bywa. Cała *Francya* jest znużoną długą wojną i niesłychanym uciskiem.

— Podług publicznych wiadomości z *Austrii*, załogi *Francuzkie* z twierdz upadłych, wynoszą z sobą tak szkodliwe choroby, iż wcale iako zapowietrzone, traktowane być muszą. *Załoga Drezdeńska*, która do *Bannatu* dążyła, nim przeszła *Czechy*, tak wielką liczbę miała chorych, iż marsz iey wstrzymać musiano. (z *Gaz. Berlin.*)

— W *Moguncyi* ma się znajdować 15,000, w *Strazburgu* zaś 13,000 ludzi załogi; w tych obu miastach zarazliwe gorączki porywają wielką bardzo liczbę tak żołnierzy, iako i mieszkańców. Ta okropna klęska, już się rozszerzyła na całym lewym brzegu *Renu*, i nadzwyczajną sprawia śmiertelność.

— *Xiążę Hessen Philippstahl*, sławny obroną *Gaety*, z *Sycylii* przez *Konstantynopol*, przybył do *Budy*, z kąd nie zwłocznie miał się udać do *Kassel*, i być czynnym w teraźniejszej wojnie.

— W *Wallii* i *Sabaudii*, *Lud* jest w zupełnym powstaniu przeciwko *Francuzom*. *Sitten* (*Sion* *Stolica Wallii*) osadzone zostało przez *Austryaków*.

— *Trzy regimenta Niemieckie* z *armii Soulta* przeszły świeżo do woyska *Angielskiego*, i żądały, aby je przesłano do *Niemiec*, co im przyrzeczonem było. (z *Gaz. Zusch.*)

— *Genewa* starożytne miasto *Allobrogów*; w 9ym wieku przeszło pod *Panowanie Franków*, i składało część *Królestwa Burgundy*. Pod *panowaniem* tych *Królów* *Hrabiowie Genewscy*, usilowali dobić się *niepodległości*, co było przyczyną, iż *Cesarze* praw swoich względem *Genewy*, ustąpili *Biskupom* tego miasta. Stąd długi ciąg sporów i zawaśnień między *Biskupami* i *Hrabiami*, które trwały aż do roku 1533, kiedy, *Genewa*, chwytając się reformy, wyjęła się zupełnie z pod władzy *Biskupa*, i wzmocniła swoje przymierze z *Bernem*, i z innemi *Kantonami Szwajcarskimi* ieszcze w roku 1478 zaczęte. Odtąd *Genewa* była *Rzeczpospolitą Sprzymierzoną Szwajcaryi*. Po wielu burzach wewnętrznych i odmianach iey rządu z demokratycznego w *Arystokratyczny*, nakoniec w 1798, ta *Rzeczpospolita* do *Francyi* wcielona została.

Nowe Xiążki

1 W *Drukarni Józefa Zawadzkiego Typografa Uniwersytetu* wyszła *Rozprawa* pod tytułem „Mémoire sur l' Origine et la Nature de la plique Polonoise, lu à la Seance Litteraire privée de l' Université Imperiale de Vilna le 15 Janvier 1814. par Joseph Frank Conseiller de College, Prof. de Medicine Pratique, Chevalier de l' ordre de St. Vladimir. &c.

Autor rozprawy przebiegłszy, w szybkim rzucie oka, najsławniejsze o tej chorobie mniemania, podaie własne, na długiej obserwacyi i rozległej iego w tym kraju praktyce oparte, iż choroba zwana *pospolicie Koltun* (*plica polonica*) jest wyrodem innej znanej pod imieniem *trąd* (*Lepra*), która w XIII. wieku straszliwie w *Europie* rozszerzona, w różnych krajach rozmaicie przeobrażone zostawiła ostatki.

OBWIESZCZENIA SĄDOWE

2 Za Dekretem Remissyjnym Sądu Głównego Litewsko-Wileń: 2go Departamentu wszyscy Kredytowicie i pretensorowie iakiekolwiek stosunki do majątku JO. Kżney Maryi z XXżąt Sapiehow Puzyniney Star: Szaternickiey mieć mogący, do realizowania onych stawac powinni w iednym naznaczonym Sądzie Ziem: Wileń: że więc takową Sprawa w Kancelaryi Trzykrólskiej Roku terażniejszego 1814. z porządku wołania Regestrow przypadnie i ostatecznie rozpoznana będzie, ażeby wszyscy Kredytowicie i Pretensorowie sub amissione Cause w tymże Sądzie Ziem: Wileń: stawali, niniejsza trzykrotna podaie się Awizacya.

2 Sąd Taxatorsko - Exdywizorski za Dekretem Ziem: Pttu Słoniń: ad fundum Dóbr Iwaszkiewicz w Pttcie Wołkowyskim położonych przez W. Wincentego Strawinskiego byłego V. Marszałka Słonińskiego pod Konkurs Kredytow na wieczystą Taxę i Exdywizyą oddanych, na termin Dekretowy, to iest: dzień 29. Msca Decembra roku 1813, zebrany, po ufundowaniu w dniu tymże Aktu swoiego, następnego dnia 30. w tym pierwiastkowym zjeździe swoim, przy wyięciu z pod Tradycyjnnych Possesyow Sched, i ustanowieniu nad całemi Dobrami Administracyi, wyznaczając Geometryczny wymiar, komportacye, Akta Inkwizycyi, Kalkulacyi i Weryfikacyi z załatwieniem dalszych Akcessoryjnych wypadkow, zdecydował, Dzień pierwszy Julii roku idącego 1814. wedle Greckiego Kalendarza na powtórny Zjazd oznaczył - A dla małego na czas Akcessoryjny Wierzycieli zebrań się, aby na przyszłym terminie wszyscy Kredytowicie i Pretensorowie ku iednoczasowey rozprawie sub amissione swoich pretensyw stawali się sami, lub przez swych Plenipotentow, Awizacyą po Aktach Słoniń: Wołkow. et etiam przez Gazety publiczne zadeterminował - Jaką z polecenia namienionego Sądu rozsyłając i do Gazet podaieć podpisuie - Dat Roku 1814. Msca Januar: 3. dnia. Jan Kazimierz Remberowicz Sądu Taxatorsko - Exdywizor: Regent.

O S W I A D C Z E N I A.

3 Excerpt Oświadczenia z Protokołu Potocznoego Grodz: Wileń: w dacie poniższej zapisanego tegoż czasu pod Pieczęcią Grodz: Wileń: iest wydan.

Roku tysiąc osmset trzynastego Miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

Przed Aktami Grodz: Pttu Wileń: stawając obecnie Adwokat W. Hieronim Pietkiewicz oświadczenie poniższe wpisać do Protokołu podał, w wyrazach następnich - Oświadczenie Imieniem W.X. Woyciecha Znamirowskiego Kanonika i Prokuratora, oraz całej Kapituły Wileń: w następnym czyni się sposobie oto: iż gdy ze strony Kapituły pomimo uczynioną w Roku tysiąc osmset trzynastym Julii dziesiątego dnia przy Gazecie Kuryera Lit: o zeyściu z tego świata Xdza Józefata Mirskiego Kanonika Awizacyą, dotąd iedna tylko W. Magdalena primo voto Frąckiewiczowa ad praesens Hluszyńska do funduszu po Xdzu Jozefasie Mirskim przez Zapozew

swoią obiawiła pretensyą, i w Roku tysiąc osmset trzynastym Decembra czwartego dnia w Ziem: Wileń: zyskała Copiar. z Spraw Dekret, a w krótcie i oczewisty może nastąpić wyrok, ażeby tedy dalsi do takowego funduszu, bydz mogący Pretensorowie iako opuźniający się nie cierpieli, i ztąd Kapituła Wileń: która ze wszystkimi ex re pozostałości wyżej rzeczonego Xdza Kanonika w iednym czasie i Sądzie za iednym expensem życzy mieć rozprawę, iakimkolwiek nie ulegała wymówkom chodźby te były nayniesprawiedliwsze czyni Oświadczenie - u tego Oświadczenia podpis taki, podpisuie się iako Plenipotent Hieronim Pietkiewicz Adwokat.

Correctum Jan Justyn Sperski G. W. Regent.

2 Roku 1814 Januarii 14 Michał Kościalkowski Deputat Wywodowy, Alexy Marzałkowicz Wilkomir: Kościalkowscy Bracia, wżystkich swoich Wierzycieli, tak Tabellą przez Oyca naszego Ignacego Kościalkowskiego Mar. Wilkomir. podanych, iako też naszych własnych uwiadamiamy - Lubo Dekretem Sądu Głggo Departamentu 2go Litt. Wileń: Roku nie dawno ominionego sbra 29 dnia, ogłoszonym Exdywizyą dóbr Ponedela i Popiela, ze wżystkimi attynencyami, dla satysfakcyi JWW. i WW. Kredytow, respective działu i Tabelli, została przeznaczoną - Jednak niechcąc wierzycielom swoim, w ich pretensyach przewłoki dalszey czynić, a mając prawdziwe chęci do oddania każdemu co się przynależy, z iednymi dnia 1go Januarii do majątku Ponedela przybyłemi, iako to z JWW. Strutyńską Jenerałową, Matką naszą - Opiekunami nieletnich Kościalkowskich Chor. z WW. Komarami Pułkownikami, Kuszelewskimi Starostami, Komorowskiemi vice Mar. i Sędz: Pietkiewiczami Prezydentami, Toplickimi Sędz: Kupściem Szam: Marcinem Kościalkowskim Por. Ancyporowiczem Deputatem Wywodowym, Kilmowiczem Prezyden. z Karpulzkiem Skarbnikiem Lidzkim, oraz innemi za wdaniem się W. Siesickiego Podkom: Wilkomir: Szanownego ze wżecz miar Obywatela, układy przynoszące spokoyność i pewność poczyniliśmy. Ich kredyta to na ziemi Dziedzictwem wybytey. Jako też pod zastawney oddaney ułokowanemi zostały. Drugich zaś wierzycieli, nie mogąc łaskawego przybycia doczekać się, wzywamy i prosimy, aby w każdym dogodnym łobie czasie, raczyli do dóbr naszych Ponedela, lub Popiela przyiechac, aloli też umocowanych przystac, a każdemu według jego wyboru, po opłacie zaległych procentow, ziemię nam pozostającą za należność oddamy, za cierpliwość JWW. Kredytow, a za pracę poniesioną W Siesickiemu Podkom: wdzięczność i podziękowanie oświadczać, o zaskutecznienie naszego postanowienia upraszamy, i aby wżystcy mogli o rzetelnych chęciach wiedzieć, przez Gazetę zawiadamiamy.

2 Petronella z Bienkiewiczow Kościalkowska Deputatowa Wywodowa Pttu Wilkomir: przez niniejszy wyrzeczny Dokument, w ogu-

le i w szczególe zawiadaniom każdego w teni — Lubo Dekretem Kompromisarskim: Roku 1811 gbra 30 dnia w Poniedelu ogłoszonym na mezu moim Michale Kościakowskim miałem summe zasądzoną, i przez Tradycją wyekwowaną w całej pretensyi na tychże Dobrach zostałam opartą — Jednak dostrzegając, iż JWW. i WW. Kredytorom, tak Oyca naszego Tabellą podanym, iako też przez Męża moiego zawinionym, nie mała przez to w odhiorze swey należności czyniła się pizewłoka^{nie} oddalając zaty m Szanownych Wierzycieli to nieukoutentowanie — a przestając na tym, co wydziałem Naywyższey Opatrzności, i łaską Rodzicow Dobrodzieiow, do sukcedowania przydzie — nie tylko i wyż namienionego Dekretu Kompromisarskiego skutkow, lecz całej tymże wyrokiem sądzoney dla mnie summy na zawsze odstępuję i wyrzekam się — Maiątek Ponedel z pod Tradycyi uwalniam — wszystkim Kredytorom, lokować się na onym dozwalam — Dekret Kompromisarski, i za onym nastalą Tradycją, kasiuję, i z ksiąg w całości eliminuję, i w tym celu niniejszy wyrzeczny Dokument, dla dobra Wierzycieli ustanawiający się, do akt Powiatowych oddając, własną ręką podpisuję — Datt 1814 Januarii 14 dnia w Poniedelu.

POZEW EDYKTALNY

3 Zeszły Josiel Eliaszewicz Serwitor b. Dworu Polskiego, w skutek Remissy Sądu GH Lit: Wileń: Departamentu 2go po zapadłych wielu Dekretach Dyllacyjnych w Sądzie Powiatowym Ziem: Wileń: mianowicie w Roku 1806. Miesiąca gbra 22. dnia ferowarym ku przyciągnięciu wszystkich Kredytorow i Debitorow przez trzykrotne Edyktalne Cytacje przy Kuryerze Litewskim w Roku 1810. pod Nrm 76. Września 12. 77. Września 24. i 89 Listopada 5. zamieszczone Awizował wszystkich Kredytorow i Debitorow poszczególniając do każdego zimion i nazwisk ilość pretensyow, ażeby na ostateczną rozprawę w naznaczonym Sądzie Ziemskim Wileńskim fawili się, i każdy pretensyow swoich realność pod Amissją próbował — Racyą zaś w Roku przeszley zasząley śmierci Josiela Eliaszewicza, a ztąd przez niektórych Kredytorow do kontynuacyi oświadczonego konkursu przypozwania Sukcessorow Sąd Ziem: Wileń: ostatecznym w Roku 1811 Januar: 20. dnia zapadłym Star: Hercykowi Irszowiczowi Issersonowi tylko co do starszeństwa Małżeńskiego, a Libie Hercykowiczowey Issesonowey Aktorce Sukcessorom zeszlęgo Josiela Eliaszewicza Serwitora b. Dworu Pol: ponowić trzykrotną Awizacyą, żeby dostateczna tak Kraiowych, iako i Zagranicznych Kredytorow i Debitorow doszła wiadomość z zastrzeżeniem; iż po takowych Cytacyach etiam w niestanności oczewisty wyrok następować będzie polecił — Przeto uskuteczniając powyższy wyrok Sądu Ziem: Wileń: Ciż Sukcessorowie Awizują wszystkich Kredytorow i Debitorow Kraiowych i Zagranicznych zeszlęgo Josiela Eliaszewicza w uprzednich Edyktowych Cytacyach

poszczególnionych, aby ku ostateczney rozprawie w Sądzie Ziem: Pttu Wileń: Kadencyi Januaryowey S S Trzykrolskiej, wszyscy Kredytorowie z iakiegokolwiek tytułu Pretensorowie pod Amissją w oznaczonym czasie iawili się, i że Debitorami z kim podniestanność oczewisty wyrok następować będzie. przez niniejszą Edyktalną Cytacyą na mocy ostatecznego Dekretu Ziemskiego Wileń: zapowiadają.

DONIESIENIA.

2 Izaak Szeierowicz Tabelski, mani honor uwiadomić Powzechność, iż mieszkam w Kamienicy JXX. Franciszkanow pod Dzwonnicą w Wilnie u W. JP. Gawrońskiego Adwokata, gdzie przysposobiłem Prassy, Tynktory, Ramy i dalsze Warstаты Farbiarskie, a przeto stałem się zupełnie zdolnym do farbowania Sukna, Materyi, Bawełnicy, i t. d. na rozmaite kolory, oraz włosy Końskie na Pons — Nadto trafiam z materyi przez wilgoć będące plamy, nie zmieniając kapitalnego koloru wyimować, więc któryby z JWW. i WW. Obywateli miał co do ufarbowania, śmiało oddać może, gdyż wszelką tak co do sztuki i umiętności farbowania, iako też pewności dać się mającey rzeczy do farby, zupełną na siebie zajmuję ewikcyą — Jeżeli przychodnie Cudzoziemcy znajduią względy, tedy Ja w tuteyszym urodzony Kraiu i doświadczeniem nauczoney, spodziewam się pierwsze znalesc, za które starać się będą bydź dogodnym, a zaty m o przystarczenie do farbowania Sukien, Materyi i t. d. nowych lub starych dopraszając się podpisuie się.

Izaak Szeierowicz Tabelski Fabr: Wileń.

3 Niżey podpisany uwiadamia tych wszystkich którzy sobie życzą nabydź Towarow znajdujących się w Rydze w Domie W. Doktora i Sowietnika Somera, iako to: Korzennych, Aptekarskich, i Farb w różnych naleyjszych gatunkach, że się one za cenę nappomierniejszą przedają.

Jan Chrystyan Weichler.

2 W Domu W. Święcieckiego na Skopówce znajduie się Karyta poczwurna na Angielskich Rysorach do sprzedania ceną czer: złł: 60.

2 JPan Józef Chodzkiwicz raczy przybydź do Mieszkania czyli Sklepu moiego w Domu Felcobra a odbierze Zegarek Repetier Srebrny skradziony, ktbrego według opisanja mi danego od właściciela, przytrzymałem.

J. Sawicki Zegar: M. U. W.